

Texttyp: Berättande text

Sex veckors kurs i liten grupp för åk 4–7, där eleverna berättar för läsare som svarar

Skrivning · åk 4–7 · 60 minuter per pass, två pass i veckan · Två till tio elever

En kurs i sex veckor för två till tio elever i åk 4–7 som i sina berättelser räknar upp det som händer. Eleverna lär sig berätta så att läsaren är med. De skriver först en berättelse till yngre elever som de har intervjuat, och sedan en spöckerberättelse till en spökläsnings. Kursen hör till Texttyper i grupp.

Hör till	Texttyper i grupp		
Område	Skrivning	Årskurs	åk 4–7
Format	liten grupp, par	Tid	60 minuter per pass, två pass i veckan
Period	12 pass, omkring sex veckor	Grupp	Två till tio elever
Uppdaterad	28 oktober 2026		
Material	lappar, bladet Planen, kortet Läsarens frågor, bladet Intervjun, veckans texter, ett lakan och två ficklampor · allt material under Kursens material		

Så gör eleven: Tänk, Planera, Säg, Skriv

Fyra bilder ur filmen om de fyra stegen, som paren gör i vecka 2. Här planerar ett par en berättelse till Vera, sju år, som de har intervjuat. Vera är inte i rummet: hon syns i bilden eftersom paret tänker på henne. Filmen på metodens sida visar samma sak i rörelse.

Vem läser? Vera, 7 år.
Vad vill vi? När får vi svar? På läsesöket.

Det vi vill, och det som händer	Åt sidan

Kaniner!

Vera läser. Hon ska skratta.

Läsare, annat par

Vera, 7 år

Eleven

1 • Tänk: vem läser? Vera tycker om kaniner. Vad vill vi?

Vem läser? Vera, 7 år.
Vad vill vi? När får vi svar? På läsesöket.

Det vi vill, och det som händer	Åt sidan
Vera ska skratta Påsen rör på sig Kaninen gömmer sig	Vill Vera vara med om det? Det börjar åska

Åt sidan. Vera tycker att åska är läskigt.

Läsare, annat par

Vera, 7 år

Eleven

2 • Planera: läraren frågar om Vera vill. En lapp åt sidan.

Vem läser? Vera, 7 år.
Vad vill vi? När får vi svar? På läsesöket.

Det vi vill, och det som händer	Åt sidan
Vera ska skratta Påsen rör på sig Kaninen gömmer sig Svettiga händer	Det börjar åska

Veras händer blev svettiga.

Läsare, annat par

Vera, 7 år

Eleven

Hur känns det?

3 • Säg: en läsare ur ett annat par frågar. Ny lapp.

Vem läser? Vera, 7 år.
Vad vill vi? När får vi svar? På läsesöket.

Det vi vill, och det som händer	Åt sidan
Vera ska skratta Påsen rör på sig Kaninen gömmer sig Svettiga händer	Det börjar åska

Veras händer blev svettiga.

Läsare, annat par

Vera, 7 år

Eleven

4 • Skriv: eleven skriver det hen sa till läsaren.

Texttyp: Berättande text är en kurs för elever i åk 4–7 som behöver stöd i att skriva. När de skriver en berättelse räknar de ofta upp det som händer, från morgon till kväll. Det som skulle bli spännande är över på en mening, och läsaren får inte veta hur det känns. I kursen lär de sig berätta för en läsare. En berättande text låter läsaren vara med om något, och den lyckas när läsaren får veta vem det handlar om och var, vad som händer, hur det känns och hur det går. Kursen har två berättelser, två läsare och samma fyra steg. Den första berättelsen går till en yngre elev som eleverna har intervjuat, och den andra är en spöckerberättelse till lyssnarna på en spökläsnings.

På tavlan står tre rader: Vem läser? Vad vill vi? När får vi svar? Vid den tredje står när läsaren får höra berättelsen och svarar. På bordet ligger lappar, bladet Planen, kortet Läsarens frågor och bladet Intervjun.

Lapparna är remsor av papper, som du klipper ur arket Lapparna. På den första lappen skriver eleverna vad de vill att läsaren ska känna. Är läsaren Vera, sju år, kan det stå "Vera ska skratta". På var och en av de andra skriver de något som händer, med några ord: "Påsen rör på sig". Sedan lägger de lapparna på bladet Planen. Vid varje lapp frågar de sig om läsaren vill vara med om det. De lägger minst en lapp åt sidan, och den som gör det säger varför. De lappar som ligger kvar lägger de i ordning, och det är planen för berättelsen.

Eleven lär sig genom att höra dig tänka högt och sedan göra likadant. Du frågar som läsaren, säger dina val högt och lämnar över. Det eleven ska ta över är att välja för läsarens skull och säga valet högt: "Jag lägger den här lappen åt sidan, för Vera tycker att åska är läskigt." Eleven gör varje berättelse med samma fyra steg, Tänk, Planera, Säg och Skriv. De står på bladet Planen. I steget Säg berättar eleven för en läsare ur ett annat par. Läsaren håller kortet och frågar bara det hen inte fick veta. Det eleven svarar då är oftast det som saknades, till exempel hur det känns. Svaret blir en ny lapp och sedan en mening i berättelsen. Mitt i skrivandet möter eleven andras berättelser och läsarens frågor, och väljer vad hen använder i sin egen berättelse. När berättelsen är klar skriver hen vad hen tar med sig till nästa.

Kursens läsare lyssnar, eftersom eleverna läser upp sina berättelser. De första läsarna är yngre elever. I vecka 1 intervjuar varje par en yngre elev om vad hen tycker om, och paret skriver svaren på bladet Intervjun. I vecka 2 planerar paret en berättelse till just den eleven, och var och en skriver sin. I vecka 3 kommer de yngre eleverna på läsbesök, får höra berättelserna och säger vad de minns bäst. De andra läsarna är lyssnarna på en spökläsnings, och dem bjuder eleverna själva in. Eleverna skriver spökb berättelser från en plats som alla känner, i eller nära skolan: först en med parets plan och sedan en egen. Den egna läser eleven upp i det sista passet, när ni har byggt en läsplats under ett lakan och gjort det mörkt i rummet. Efter varje berättelse säger lyssnarna var i berättelsen de var med, och vad de undrar.

De sex veckorna går från att du visar till att eleven skriver själv. I vecka 1 skriver eleven en kort berättelse utan stöd, som ni lägger bredvid en ny i vecka 6. I vecka 2 visar du hur du planerar och skriver en berättelse, och paren gör efter dig. I vecka 3 skriver gruppen en berättelse tillsammans, i vecka 4 planerar paren en spökb berättelse, och i vecka 5 planerar var och en sin egen. I vecka 6, före spökläsningsen, läser gruppen två uppgifter som liknar provens, så att eleven känner igen när en uppgift ber om en berättande text. Det som gäller alla kurser i serien står i Texttyper i grupp: vilka eleverna är, hur du tänker högt, vad du gör när en elev fastnar och vad kurserna bygger på.

Så fungerar insatsen

Två till tio elever har tolv pass om 60 minuter under omkring sex veckor. Eleven gör varje berättelse med fyra steg, Tänk, Planera, Säg och Skriv: hen säger vem som läser, väljer det läsaren vill vara med om, berättar för en läsare och skriver. Du tar bort stödet vecka för vecka: du visar, gruppen skriver tillsammans, paren planerar och var och en skriver sin egen berättelse. Berättelsen från vecka 2 läser eleven för en yngre elev som paret har intervjuat, och spökb berättelsen på en spökläsnings. De korta berättelserna i pass 1 och 11, elevens diagram och det du hör visar om kursen hjälper.

Så sätter du ihop gruppen

Kursen är för elever i åk 4–7 som i sina berättelser räknar upp det som händer: problemet löser sig på en mening, och läsaren får inte veta hur det känns. Eleven behöver kunna berätta om något som har hänt och få ned läsbara meningar för hand, på dator eller genom att diktera. Den som redan låter läsaren vara med får inte ut mycket av kursen, och den vars största hinder är stavningen behöver stöd i stavning vid sidan av kursen. Gruppen har två till tio elever. Du sätter ihop paren efter vem som stöttar vem. Med udda antal blir ett av paren tre, och med två elever är du läsare åt dem.

Tre saker att hålla fast vid

Nämn läsaren före första ordet, i varje berättelse. Läsaren avgör vad som ska med. Lägg något åt sidan eller lägg till något för läsarens skull, och säg varför, så att valet hörs och syns på pappret. Kör fast högt, och säg vad du gör då. Eleven behöver höra att också du fastnar och hur du tar dig vidare. De tre sakerna ska först höras från dig och sedan från eleven, och det är dem du lyssnar efter.

Läsaren frågar, och eleven svarar

När eleven planerar och berättar svarar hen på det en läsare undrar. Frågorna står på kortet Läsarens frågor.

Läsaren frågar	Eleven	Du säger
Vem är det, och var?	Säger vem det handlar om och var vi är, så att läsaren ser platsen framför sig	<i>"Vad ser läsaren när berättelsen börjar?"</i>
Vad händer?	Berättar något som går snett eller är konstigt, och stannar kvar i det	<i>"Vad märker hen först? Vad prövar hen?"</i>
Hur känns det?	Visar hur det känns, med det personen gör och det som händer i kroppen	<i>"Hur märker läsaren det?"</i>
Hur går det?	Säger hur det går för den som berättelsen handlar om	<i>"Vad vet läsaren när sista meningen är läst?"</i>

Det läsaren ska känna står på den första lappen. Frågan Hur känns det? gäller den som berättelsen handlar om. I elevens diagram ger varje fråga minst en ruta i stapeln. Orden inledning, handling och avslutning tar ni upp i vecka 6, och i åk 6–7 redan i vecka 1.

De sex veckorna

Varje vecka har två pass. Kursen har två berättelser med var sin läsare: i vecka 2 och 3 är läsaren den yngre eleven, och i vecka 4 till 6 lyssnarna på spökläsningsen.

Vecka	Det som händer	Eleven skriver	Läsaren
Vecka 1 Läsaren	Pass 1: en kort berättelse, och två texter om samma boll. Pass 2: intervjun med de yngre eleverna, och berättelsen Kaninen i gympapåsen.	En kort berättelse	Du
Vecka 2 Du visar	Pass 3: du visar stegen, och paren planerar, berättar och börjar skriva. Pass 4: du skriver klart din text, och var och en sin.	En berättelse till sin yngre elev	Den yngre eleven. En läsare ur ett annat par frågar
Vecka 3 Gruppens text	Pass 5: gruppen skriver till de yngre eleverna. Pass 6: du visar hur en känsla märks. Läsbesöket.	En fortsättning på gruppens berättelse, och mer i sin egen	De yngre eleverna, på läsbesöket

Vecka	Det som händer	Eleven skriver	Läsaren
Vecka 4 Parens text	Pass 7: du läser en spökberättelse högt, och paren planerar och börjar skriva. Pass 8: du visar hur det läskiga får vänta.	En spökberättelse, med parets plan	Lyssnarna på spökläsningen. Ett annat par svarar
Vecka 5 Egen text	Pass 9: eleven väljer plats, planerar och börjar skriva. Pass 10: eleven skriver klart och övar på att läsa högt.	En egen spökberättelse	Lyssnarna på spökläsningen. Kamraten svarar
Vecka 6 Svaren	Pass 11: en ny kort berättelse, och två uppgifter som liknar provens. Pass 12: spökläsningen.	En kort berättelse, och mer i sin spökberättelse	Du, och lyssnarna på spökläsningen

De yngre eleverna går i en klass på skolan, och du ber deras lärare om två saker före kursen: intervjun och läsbesöket. Avsnittet Var hittar du texterna och läsarna? säger hur du gör. Hur stödet tas bort vecka för vecka står i Texttyper i grupp, under Så tas stödet bort.

Ett pass i sex delar

Fem av passen, pass 4 och pass 6 till 9, har samma sex delar. I delarna Tänk och planera, Säg och Skriv gör eleverna de fyra stegen. En berättelse tar oftast två pass. Tabellens minuter gäller pass 7, där eleverna planerar, berättar och börjar skriva. De andra fyra passen har samma delar med andra minuter, och alla passens minuter står på veckans sida.

Förbered dig genom att läsa veckans sida under Till läraren: veckorna. Där står dagens mening, vad du visar och vad du ska lägga märke till, och passets minuter när de skiljer sig från tabellens. Minuterna är hållpunkter: det tar tid att komma i gång, och Skriv är lång för att passet ska ha luft.

Läs som läsaren 0–5 min	Visa och pröva 5–15 min	Tänk och planera 15–27 min	Säg 27–33 min	Skriv 33–57 min	Läs upp 57–60 min
Gemensamt · Hela gruppen, med dig vid tavlan	Läraren visar · Du tänker högt, och gruppen gör likadant	I par · Två och två, med var sin text			Gemensamt igen · Två elever berättar om ett val

Del	Rutinen i 6 delar	Så leder du det
Före passet	Skriv dagens mening, om passet har en, och tavlan tre rader: Vem läser? Vad vill vi? När får vi svar? Lägg fram lappar, pennor, bladet Planen, kortet Läsarens frågor och mapparna. Välj två eller tre elever som du lyssnar särskilt på.	
Läs som läsaren 0–5 min	1. En elev läser dagens mening som läsaren. Alla skriver en ny mening som svar, och ni lägger dem bredvid varandra. Var och en gör sin mening bättre.	Fråga <i>"Vad vet du nu? Vad undrar du?"</i> Den som inte hinner skriva säger sin mening. Fråga sedan <i>"Vilken mening ger läsaren mest? Varför?"</i>
Visa och prova 5–15 min	2. Du visar det som står på veckans sida. Gruppen säger vad de hörde och provar samma sak en gång tillsammans.	Skriv på tavlan vad ni övar på, och visa bara det. Fråga <i>"Vad hörde ni mig säga?"</i> Lägg undan veckans texter före Skriv.
Tänk och planera 15–27 min	3. Eleven läser bladet Mitt mål. Paret säger vem som läser. På lappar skriver de vad läsaren ska känna och det som händer, och lägger minst en åt sidan och resten i ordning.	Fråga efter läsaren före händelserna. Vid varje lapp: <i>"Vill läsaren vara med om det?"</i> Sedan: <i>"Vilken lapp lägger ni åt sidan? Varför?"</i>
Säg 27–33 min	4. Skribenten berättar för en läsare ur ett annat par. Läsaren har kortet Läsarens frågor och frågar det hen inte fick veta. Svaret blir en ny lapp. Sist säger läsaren sin första mening.	Lyssna på en skribent i taget, och säg <i>"Det du svarade nu ska med i berättelsen."</i> Kan hen inte svara, tar paret reda på det.
Skriv 33–57 min	5. Var och en skriver efter planen, på varannan rad. Den som är klar läser berättelsen som läsaren, med kortet Läsarens frågor, och skriver in det läsaren saknar.	Säg <i>"Skriv det du sa."</i> Läs en mening över axeln och ställ en enda fråga ur kortet Läsarens frågor, som <i>"Hur känns det?"</i> Rätta inte nu. Den som inte kommer i gång får hjälp med första meningen.
Läs upp 57–60 min	6. Två elever läser en mening ur sin berättelse och berättar om ett val.	Fråga efter ett val: <i>"Vilken lapp lade du åt sidan? Varför?"</i> När en berättelse är klar skriver eleven vad hen tar med sig.
Efter passet	Fäst lapparna på bladet Planen. Fyll i fältet Till nästa pass på bladet Det jag hör.	

Tavlans tre rader är frågorna om läsaren. Vid den första skriver du vem som ska höra berättelsen, och vid den tredje när läsaren svarar: i dag, på läsbesöket, i nästa pass eller på spökläsningsen. Svaret på frågan Vad vill vi? står på den första lappen, och på tavlan när hela gruppen vill samma sak. Dagens mening tar du aldrig ur en elevs egen berättelse. Har gruppen läst texten som meningen kommer ur, skriver eleverna en egen mening och inte den som följer i texten. De tre svarsraderna är läsarens svar, och de står på kortets andra sida: Nu vet jag, Här var jag med och Nu undrar jag.

Arbetsform: gemensamt, läraren visar, i par, gemensamt igen

I delen Säg sätter sig två par ihop, och läsaren kommer ur det andra paret. De två som berättar gör det samtidigt, var och en för sin läsare. Blir ett par över, är du läsare åt det paret, och åt ett annat par nästa gång. Så blir det i varje pass när gruppen har två, tre, sex, sju eller tio elever. Då skriver du på bladet Det jag hör vad det paret säger, och den andra i paret säger sist sin första mening till dig. Är en i paret borta, blir kamraten den tredje i ett annat par. I pass 9 och när gruppen samlas igen efter kursen har var och en sin egen plan, och då är kamraten läsaren. Är paret tre, är du då läsare åt den tredje. Paren är desamma hela kursen, och paret får planera på sitt starkaste språk.

Efter kursen: Uppgift 1

Del	Så gör du
Förberedelse <i>Före passet</i>	Ta med ditt svar på varje berättelse från pass 11, elevens diagram och bladet Mitt mål, och elevens sida med uppgifterna.
Svaret och målet <i>0–5 min</i>	Eleven läser ditt svar på berättelsen från pass 11 och sitt nästa mål, som hen skrev efter spökläsningsen.
Tänk och planera <i>5–20 min</i>	Var och en planerar Uppgift 1 själv och säger först vem som läser.
Säg <i>20–26 min</i>	Eleven berättar för kamraten, som är läsaren och frågar det hen inte fick veta. Är paret tre, är du läsare åt den tredje.
Skriv <i>26–55 min</i>	Eleven skriver Uppgift 1, och den som inte blir klar säger sitt slut till dig.
Diagrammet <i>55–60 min</i>	Eleven fyller i stapeln Efter kursen. Efter passet svarar du, rättar stapeln och beslutar hur eleven går vidare.

Exempel: så går pass 7 till

Gruppen:

Fyra elever i åk 5, vecka 4, pass 7. Paren är Alma och Idris, och Tyra och Leo. I pass 6 läste de sina berättelser för Noel och Juni i förskoleklassen. I dag börjar de på spökberättelsen. Läraren lyssnar särskilt på Idris och Tyra.

Läs som läsaren. På tavlan står en mening ur gruppens berättelse: *"Hunden gömde sig under bordet."* På läsbesöket undrade Juni varför. Leo läser meningen som Juni: *"Nu vet jag att hunden gömde sig. Nu undrar jag varför."* Alla skriver en ny mening som svar, och de lägger meningarna bredvid varandra. Läraren frågar vilken som ger Juni mest. Alma pekar på Tyras mening, *"Den hade ätit upp hela mackan, och nu slickade den sig om nosen"*, och säger: *"Nu ser man hunden."* Var och en gör sin egen mening bättre.

Visa och pröva. Läraren säger att nästa berättelse är en spökberättelse och har nya läsare, och läser Krok nummer tretton högt. Hen visar de tre reglerna på blädderblocket och säger sin egen plats: *"Trappan ner till källaren. Alla här har gått i den."* Hen sätter upp tre lappar: *"Vi hämtar stolar"*, *"Lampan slocknar"* och *"Någon andas där nere"*. Tyra säger: *"Lägg stolarna åt sidan. De vill inte höra om stolar."* Läraren frågar: *"Om berättelsen gick till Noel och Juni i stället, vilka lappar låg kvar då?"* Leo säger: *"Inte den om att någon andas. De skulle inte våga gå ner dit sedan."*

Tänk och planera. Först ringar var och en in det som den yngre eleven mindes bäst. Ur Idris berättelse mindes Noel *"när skorna flög"*. Läraren frågar: *"Vad gjorde du just där?"* Idris säger: *"Jag stannade kvar. Det tog tre meningar."* Han skriver det under Det här tar jag med mig, på bladet Mitt mål. Alma och Idris enas om förrådet bakom gympasalen och skriver på den första lappen: *"De ska rysa."* De skriver fyra lappar med sådant som händer. Var och en pekar på den lapp hen själv skulle lägga åt sidan. Idris pekar på lappen *"Vi byter om till gympan"* och säger: *"Vill de vara med om det? Det gör de ju varje vecka."* Alma pekar på samma lapp och säger: *"Vi börjar när lampan blinkar."* Idris lägger lappen åt sidan. Sedan håller han upp lappen *"Dörren går i lås"* och säger: *"Till Noel hade vi lagt bort den här också. Han skulle inte våga gå på gympan sedan."* Läraren säger: *"Just det. Nu lyssnar de som kommer på spökläsningsen, och de vill rysa."*

Säg. Alma berättar för Leo ur det andra paret. Leo har kortet och frågar: *"Hur känns det när bollarna rullar?"* Alma svarar: *"Det blir kallt i nacken, fast det är varmt där inne."* Läraren säger: *"Det du svarade nu"*

ska med i berättelsen.” Alma skriver *”kallt i nacken”* på en ny lapp. Sist säger Leo första meningen i sin egen berättelse: *”Det luktar alltid sågspån utanför slöjdsalen.”*

Skriv. Var och en skriver början på sin berättelse. Tyra sitter stilla och säger: *”Jag vet inte hur jag ska börja. Jag tittar på tavlan. Vem läser? De som kommer på spökläsningsen.”* Hon skriver: *”Du har säkert gått förbi dörren vid slöjdsalen.”* Leo dikterar på datorn och säger till Tyra: *”Jag börjar med lukten, för den känner alla igen.”* Läraren läser Idris första mening över axeln, *”Vi skulle hämta bollar i förrådet”*, och frågar: *”Var är vi?”* Idris svarar: *”Bakom gymnasalen, där det alltid är mörkt.”* Han skriver in det. När de slutar skriva har Tyra fem meningar och Leo nio.

Läs upp. Paren säger vad de tar reda på till nästa pass. Idris säger: *”Vi går till förrådet och lyssnar. Och luktar.”* Läraren ger varje par tre lappar att ta med.

På bladet Det jag hör står efter passet: Läsaren nämns: Leo, *”den känner alla igen”*, utan att jag frågade. Lagt åt sidan eller lagt till: Idris, *”Det gör de ju varje vecka”*, och Almas lapp *”kallt i nacken”*. Kör fast: Tyra, *”Jag tittar på tavlan.”* Frågan under Skriv: till Idris, *”Var är vi?”* Till nästa pass: Idris berättar i Säg.

Det du ser, och det du gör

Här står det som brukar hända i just den här kursen. Stödtrappan för när en elev fastnar, och det du gör och undviker som lärare, står i Texttyper i grupp. Där står också det du gör under Skriv, i tabellerna Skrivstödet och Eleven som har svårt att få ned texten. [Skrivstrategier](#) är ett A4 på kursens sida att ha i handen under skrivtiden.

Skrivstrategier: niclasfohlin.se/skrivstrategier

Det du ser	Det du gör
Eleven vill inte lägga någon lapp åt sidan	Fråga <i>”Var händer det första som läsaren vill vara med om?”</i> Eleven lägger lapparna före den lappen åt sidan.
Berättelsen blir en lista med <i>”och sedan”</i>	Låt eleven peka på lappen där det viktigaste händer. Fråga <i>”Vad hör och ser du precis då?”</i> , och skriv ned det eleven säger. Ge eleven det du har skrivit. Den lappen får flest meningar.
Det som går snett är över på en mening	Fråga <i>”Vad prövar hen först, som inte går?”</i> Svaret blir en ny lapp. I berättelsen till Vera lockar hon först på Sotis, som smiter.
Eleven skriver att någon blev rädd eller glad	Fråga <i>”Hur märker läsaren det?”</i> Svaret blir en ny lapp.
Eleven är klar före de andra	Hen läser berättelsen som läsaren, med kortet, och skriver in det läsaren saknar. Från pass 6 bygger hen ut ett ställe, med en fråga från blädderblocket. Sedan läser hen för en kamrat som också är klar.
Berättelsen blir för lång att läsa upp	Berättelsen till den yngre eleven får ta omkring en och en halv minut att läsa högt, och spökberättelsen omkring två. Eleven stryker en mening där inget händer.
Spöket syns direkt, eller det är blod och vapen i berättelsen	Fråga <i>”Vad hör lyssnarna innan något syns?”</i> , och ta fram listan från pass 8. Det blodiga gör dem inte räddare.
Eleven vill inte skriva något läskigt	Hen skriver en mystisk eller rolig berättelse från sin plats, med spökberättelsens tre regler.
Berättelsen slutar med att någon vaknar	Fråga <i>”Hur går det för hen? Vad vet lyssnarna när du har läst sista meningen?”</i>
Eleven vill inte läsa högt	På läsbesöket läser kamraten, och eleven ställer frågorna. På spökläsningsen läser en kamrat eller du, och eleven håller ficklampan.

Var hittar du texterna och läsarna?

Texterna står under Kursens material, direkt efter sidan för den vecka de hör till. Mentortexterna är de två berättelser ni har som förebild: Kaninen i gymmapåsen i vecka 1, som är skriven till Vera, sju år, och Krok nummer tretton i vecka 4, som är skriven till lyssnarna på en spökläsning. I åk 6–7 byter du 5B mot elevernas årskurs under Kaninen i gymmapåsen och Krok nummer tretton. Du kan byta texterna mot egna. Då behöver du två korta texter om samma sak, och en berättelse där du kan säga vem den är skriven till.

De yngre eleverna går i förskoleklass eller på lågstadiet. I åk 4–5 kommer de från en förskoleklass eller en etta. I åk 6–7 kommer de från en etta, en tvåa eller en trea. Be deras lärare om två saker före kursen, och ge hen bladet Till läraren i den yngre klassen. I pass 2 kommer ett barn till varje par, och paret intervjuar barnet i en kvart. I pass 6 kommer samma barn på läsbesök och får höra berättelserna. Eleverna bjuder själva in lyssnarna till spökläsningen i pass 12. Vilka de bjuder in, och hur många, står under Spökläsningen, vecka 6.

Spökberättelsen har tre regler. Skriv dem på blädderblocket till pass 7.

En plats som alla känner	Ingen pekas ut	Det går bra till slut
Lyssnarna har gått där, och eleven får gå dit själv på en rast och lyssna	Ingen som finns på riktigt är den läskiga eller råkar illa ut, och platsen är ingens hem eller arbetsrum	Den som berättelsen handlar om klarar sig

Åk 4–5 och åk 6–7

Kursen är densamma i alla årskurser. Eleverna i åk 6–7 skriver till barn i åk 1–3, låter läsaren höra en tanke och använder orden inledning, handling och avslutning från vecka 1. Går eleverna i olika årskurser, väljer du den som de flesta går i.

Vad	Åk 4–5	Åk 6–7
De yngre eleverna	En förskoleklass eller en etta, på skolan eller en skola i närheten	En klass i åk 1–3, på skolan eller en skola i närheten. Sidan Läsbesöket, vecka 3, säger hur ni gör med inspelningar
Platsen för spökberättelsen	En plats på skolan som alla går förbi	Också en plats nära skolan dit eleven får gå själv, som busshållplatsen
Läsplatsen	Under lakanet	Gruppen bestämmer själv hur de bygger läsplatsen
Texterna	Som de står	Byt 5B mot elevernas årskurs
Läsarens frågor	De fyra på kortet	En rad till från pass 9, som du skriver för hand på kortet: Vad tänker hen? Eleven låter läsaren höra en tanke
Orden	Berättelse, det som händer och slutet	Också inledning, handling och avslutning, redan från vecka 1
Bladet En gång när	Bladet under Kursens material	Linjerat papper eller dator, om eleverna hellre vill det

I åk 6–7 visar du i pass 9 hur en tanke låter, och det står på veckans sida för vecka 5.

Materialet du behöver

Material	Hur många	När och hur ni använder det
Lappar	Ett ark per par räcker till ungefär tre pass	Varje pass från pass 3. Hur du gör lapparna, och vad eleverna skriver på dem, står under Till läraren: lapparna
Bladet Planen	Ett per par i vecka 2 och 4, ett per elev i vecka 5	I delen Tänk och planera. Eleverna lägger lapparna i ordning i den vänstra rutan, uppifrån och lite omlott, och minst en lapp i den högra, Åt sidan
Kortet Läsarens frågor	Ett per par, och ett per elev från pass 8	I delen Säg, och när någon läser en berättelse som läsaren
Bladet Intervjun	Två per par	Pass 1, när paren övar, och pass 2, med de yngre eleverna. Sedan ligger det framme när paren planerar, till och med pass 6
Diagrammet Mina texter och bladet Mitt mål	Ett papper per elev, med diagrammet på ena sidan och bladet Mitt mål på den andra	Eleven läser målet i delen Tänk och planera, och skriver vad hen tar med sig när en berättelse är klar. Hen fyller i staplarna i pass 6, 8 och 11
Sidan Strukturen, vecka 1: Berätta mera!, och berättartärningarna	En sida på tavlan, och tärning 1, 2 och 4, som står direkt efter sidan	Pass 1. Skriv ut tärningarna på tjockt papper, och vik och limma dem före passet
Veckans texter	Ett blad per par	Texterna står efter veckans sida i vecka 1, 3, 4 och 6. Av Två texter och Uppgifter skriver du ut elevens sida
Bladet En gång när	Ett per elev, två gånger	Pass 1 och pass 11. Uppgiften, och hur du svarar, står under Till läraren: de korta berättelserna
Inbjudan	En per lyssnare	Pass 10. Den står efter veckans sida för vecka 5
Bladet Det jag hör	Ett per vecka	I handen medan paren planerar, berättar och skriver
Bladet Till läraren i den yngre klassen	Ett	Före kursen
En mapp per elev, skrivpapper, färgpennor och gem	En mapp per elev	Varje pass. Eleven skriver på varannan rad, så att det läsaren saknar går att skriva in
Ett blädderblock och häftmassa, eller en dator med projektor	Till gruppen	Din berättelse (pass 3 och 4), gruppens berättelse (pass 5), listan över hur en känsla märks (från pass 6), reglerna (från pass 7) och listan över det läskiga (från pass 8)
Ett lakan, en kudde, två ficklampor och ett rum som går att göra mörkt	Till gruppen	Pass 12. Hur ni bygger läsplatsen står under Spökläsningsen, vecka 6
En dator eller platta med elevens skrivstöd	En per elev som skriver bäst så	I delen Skriv. Bestäm före kursen, med klassläraren, hur varje elev skriver

Allt du skriver ut står under Kursens material och i planeringsmallarna.

Följ upp effekten

Du ser om kursen hjälper i det du hör och i det eleven skriver. Läsarnas svar står under berättelserna, och eleven följer sina berättelser i diagrammet. Efter Uppgift 1 beslutar du hur eleven går vidare. Svarar berättelsen i Uppgift 1 på alla fyra frågorna på kortet Läsarens frågor, avslutar du insatsen. Annars, om stapeln Efter kursen har högst en ruta fler än stapeln Första korta, tar du upp det med elevhälsan. Annars går eleven en period till på tre veckor, vecka 4 till 6 med nästa grupp, och skriver en spökberättelse från en ny plats.

Det jag hör	I varje pass skriver du på bladet Det jag hör vad två eller tre elever säger.
Diagrammet Mina texter	I pass 6, 8 och 11 fyller eleven i diagrammet Mina texter och ser om målet syns.
Den första korta berättelsen	I pass 11 fyller eleven i stapeln Första korta utan att räkna tillägget under strecket från pass 2.
Den sista korta berättelsen	I pass 11 skriver eleven den sista korta berättelsen, lägger sina två korta berättelser bredvid varandra och fyller i stapeln Sista korta.
Uppgift 1	Eleven skriver Uppgift 1 ur Två uppgifter efter fyra till sex veckor, och du svarar. Ta med ditt svar från pass 11, diagrammet Mina texter och Mitt mål. Fråga klassläraren om eleven säger vem som läser.

Mål: det eleven gör efter kursen

Det övergripande målet är att eleven ska kunna berätta så att läsaren är med i det som händer.

Efter kursen gör eleven oftare det här:

☐ Säger vem som ska läsa och vad läsaren ska känna, innan hen skriver	☐ Väljer det läsaren vill vara med om, och lägger något annat åt sidan
☐ Visar hur det känns, så att läsaren inte behöver fråga	☐ Stannar kvar i det som händer, så att det inte är över på en mening, och säger hur det går
☐ Jämför sin berättelse med en annan och säger vad hen tar med sig till nästa gång	☐ Känner igen en uppgift som ber om en berättande text

Checklista inför kursen

☐ Be först en lärare i en yngre klass om intervjun och läsbesöket, och ge hen bladet Till läraren i den yngre klassen.
☐ Välj eleverna, bestäm deras skrivstöd och sätt ihop paren.
☐ Skriv ut En gång när, Intervjun, Två texter och Berättartärningarna till pass 1.
☐ Läs Texttyper i grupp, och öva högt på Visningen, vecka 2.
☐ Klipp lappar till pass 3.
☐ Boka ett mörkt rum som rymmer lyssnarna till pass 12, och dagen då ni samlas igen.

Kort om grunden

Kursen bygger på en skrivstrategi i steg, som börjar med läsaren. Läraren visar strategin och tänker högt, och tar sedan bort stödet lite i taget (Harris och Graham, 2017; [Fohlin och Wilson, 2027](#)). I en svensk studie i åk 3 och 4 hade de flesta berättelserna ett problem, men det löstes efter en till tre meningar. Att bara jämföra två versioner av samma berättelse ändrade inte elevernas egna texter. När läraren också riktade samtalet mot det som skilde versionerna åt, blev elevernas berättelser mer utvecklade (Thorsten, 2019). I en italiensk studie i åk 4 skrev eleverna om något de själva hade varit med om. Nästan alla texter hade en början, en händelse och ett slut. De elever som under femton veckor fick lära sig att lyfta fram det viktiga, med ord, känslor och egna tankar, skrev längre och bättre texter, också tre månader senare (Gelati och Boscolo, 2009). I en svensk studie i åk 5 var en liten ökning av textkvaliteten borta efter tre till fyra månader (Grenner, 2021). Därför samlas gruppen en gång till efter kursen. Att det läskiga ska vänta och aldrig synas helt är råd från författare och lärare.

Bygger på Harris och Graham (2017), Thorsten (2019), Gelati och Boscolo (2009), Grenner (2021) och [Fohlin och Wilson, Skriv! \(utkommer 2027\)](#).

Bilderna i filmerna och figurerna På bordet: Fluent Emoji, © Microsoft Corporation, MIT-licens.

Materialet, planeringsmallarna och lathunden hör inte till den här filen. De står på niclasfohlin.se/stodundervisning/texttyp-berattande-text och i filen Allt om metoden.